

Μαθήματα αμερικανικής δημόσιας ιστορίας

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΑΦΑΟΥΛΟΥ

Το πρώτο μυθιστόρημα της γεννημένης στο Μπρούκλιν Ρετζίνα Πόρτερ καλύπτει σχεδόν εξήντα χρόνια της σύγχρονης αμερικανικής ιστορίας, από τους αγώνες για τα ατομικά δικαιώματα μέχρι τον πόλεμο στο Βιετνάμ και την προεδρία Ομπάμα. Στο επίκεντρο βρίσκεται η πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στην αφροαμερικανική κοινότητα, μέσα από τα έργα και τις ημέρες δύο οικογενειών, των σχέσεων των μελών τους, σχέσεις διασταυρούμενες – όπως τροχιές σε διασταύρωση είναι και τα ατομικά πεπρωμένα των μελών τους εγκιβωτισμένα στις συλλογικές πρακτικές και κομβικά σημεία της αμερικανικής ιστορίας. Αναλόγως αναπεπταμένα είναι και τα τοπόσημα στα οποία τοποθετείται η δράση: Λονγκ Αϊλαντ, Τζόρτζια, Νέα Υόρκη, Τενεσί, Γαλλία, Γερμανία, Βιετνάμ, ενώ ομοτρόπως πλήθος ιστορικών προσώπων επισκέπτονται το μυθιστόρημα – κάποια από αυτά σηματοδοτούν το εξώφυλλο του ανά χείρας. Δύο ας πούμε

κεντρικοί ήρωες κρατούν τα κλειδιά και τα αντικλειδιά για να διαβάσουμε αυτό το πληθωρικό, άρτια μεταφρασμένο από τον Αντώνη Καλοκύρη, μυθιστόρημα που δεν εξελίσσεται μέσα από χρονικά «ευθύγραμμη» διαδοχή γεγονότων και συμβάντων, αλλά με αναδρομές και σχήματα πρόληψης, έτσι ώστε να μπορούμε στην/στις ιστορίες από πλάγιες οδούς, ατραπούς, έτσι όπως, άλλωστε, ο Κ.Θ. Δημαράς επέμενε.

Στη μελέτη της Ιστορίας, να θυμίσω, φτάνουμε, από στενωπούς, γι' αυτό και συχνά πρέπει να κάνουμε βήματα επί τόπου, αν θέλουμε να αναθεωρήσουμε τις επιβεβλημένες εκδοχές της μνήμης και της ιστορίας. Η ιστορία πάντοτε ποιείται και σε αυτή την κατεύθυνση ομνύουν η Πόρτερ και οι Ταξιδιώτες της, ένα μυθιστόρημα, εξάλλου, για την ταυτότητα, ή μάλλον τις πολλαπλές ταυτότητες των ΗΠΑ σήμερα, όπως και χθες, και των αφροαμερικανών κατοίκων τους.

Η ιστορία, δηλαδή, δεν είναι κάτι που αφορά το παρελθόν, η ιστο-

Ρετζίνα Πόρτερ

Στο επίκεντρο βρίσκεται η πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στην αφροαμερικανική κοινότητα, μέσα από τα έργα και τις ημέρες δύο οικογενειών, των σχέσεων των μελών τους, σχέσεις διασταυρούμενες – όπως τροχιές σε διασταύρωση είναι και τα ατομικά πεπρωμένα των μελών τους εγκιβωτισμένα στις συλλογικές πρακτικές και κομβικά σημεία της αμερικανικής ιστορίας

ρία αφορά το παρόν – οι ιστορικοί δημιουργούν την ιστορία μέσα από τους τρόπους διά των οποίων οι κοινωνίες εξιστορούν το παρελθόν και διαλαμβάνουν τη σχέση

μας μαζί του. Ξέρουμε, εξάλλου, χάρη και στον Ζακ Λε Γκοφ, πως μία από τις ύψιστες φροντίδες των τάξεων, των ομάδων και των ατόμων που κυριάρχησαν και κυριαρχούν

ΝΗΣΙΔΕΣ | 5-6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2023

στις ιστορικές κοινωνίες είναι να γίνουν κύριοι της μνήμης και της λήθης και, επομένως, «το ερμάρι της ιστορίας ποτέ δεν άνοιξε με ένα μόνο κλειδί», για να προσφύγουμε ξανά στον Κ.Θ. Δημαρά και στα «πολλαπλά αίτιά» του.

Ο Τζέιμς Βίνσεντ, γεννημένος το 1942, μεγαλώνει σε εργατικό περιβάλλον Ιρλανδών μεταναστών, κατεστραμμένο οικογενειακό περιβάλλον, και ξεφεύγει στα δεκαοκτώ εγγραφόμενος στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν.

Παράλληλα και συγχρόνως, η αφροαμερικανίδα Αγκνες Μίλερ στο πρώτο ερωτικό της ραντεβού συλλαμβάνεται από την αστυνομία σε ερημικό δρόμο. Εδώ διασταυρώνονται οι διαδρομές στο σώμα της αμερικανικής Ηπείρου, κάποτε Γη της Επαγγελίας, στα χρόνια του Βίνσεντ και της Αγκνες σε αναζήτηση πολλαπλών ταυτοτήτων.

Οι Νόμοι του Τζιμ Κρόου ή το *Πράσινο Βιβλίο του Νέγρου Αυτοκινητιστή* (1950), το Μοτέλ Λορέιν στο Μέμφις, όπου δολοφονήθηκε ο Κινγκ, η κρίση των σχολικών λεωφορείων στη Βοστώνη, ο θάνατος της μαύρης αεροπόρου Μπέσι Κόλμαν, ο πόλεμος στο Βιετνάμ, τεχνολογικά επιτεύγματα, ιδού τοπόσημα, γεγονότα και συμβάντα μέσω των οποίων η Πόρτερ συνομιλεί με την ιστορία ως δημόσια, που απευθύνεται σε ευρύ κοινό, εδώ αφηγηματικώς τω τρόπω, αλλά και που αναμετρώνται με τις συλλογικές μνήμες και, συγχρόνως, αναλύουν τις μνημονικές συγκρούσεις μετέχοντας ταυτόχρονα σε αυτές – άλλος ένας τρόπος να διαβάσουμε το βιβλίο της.

Σε αυτής της τροπής την ανάγνωση συνηγορούν και οι περίπου 45 φωτογραφίες που εδώ κι εκεί διαστίζουν και συνομιλούν με το κείμενο, ντοκουμέντα και συγχρόνως σχόλια, κατά τον τρόπο, λόγου χάριν, του Ζέμπαλντ και στα καθ' ημάς του Αστερίου.

Οι αναφορές, εξάλλου, σε άλλους λογοτέχνες και κείμενα επιπολάζουν στο αφήγημα της Πόρτερ – λόγου χάριν, στον Σέξπιρ ή στον Σέπαρντ.

Ετσι, η διακειμενικότητα ομονοεί με τη στρατηγική της αφήγησης και την περί διαχείρισης της μνήμης και της διαμόρφωσης των ταυτοτήτων πρόκριση. Καλύτερα: για τις μνήμες, πρώτα πρώτα των Αφροαμερικανών, αφού, το ξέρουμε, οι μνήμες παραμένουν συλλογικές έστω κι αν εκφράζονται ως ατομικές από συγκεκριμένους κάθε φορά ανθρώπους.

Σε αυτές τις μνήμες οι *Ταξιδιώτες* μας ταξιδεύουν.

ΡΕΤΖΙΝΑ ΠΟΡΤΕΡ
Οι ταξιδιώτες
Μετάφραση:
Αντώνης
Καλοκύρης
Σελ. 446
ΠΑΤΑΚΗΣ, 2022